



EUROPEAN COMMISSION
HEALTH AND CONSUMERS DIRECTORATE-GENERAL

Director General

SANCO/10495/2013

*Programmes for the eradication, control and monitoring of certain
animal diseases and zoonoses*

The programme for the eradication of rabies

Poland

Approved* for 2013 by Commission Decision 2012/761/EU

* in accordance with Council Decision 2009/470/EC

PROGRAM ZWALCZANIA WŚCIEKLIZNY (RABIES) – CZĘŚĆ I

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Wścieklizna (Rabies)

Wniosek o współfinansowanie na rok: 2013

Dane kontaktowe (imię i nazwisko, telefon, faks, e-mail): Paweł Makowski,
+48 22 623 22 42, +48 22 623 14 08, pawel.makowski@wetgiw.gov.pl

Wysłano do Komisji Europejskiej dnia: 23 kwietnia 2012 r. (korekta 14 sierpnia 2012 r.)

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie wścieklizny

W okresie międzywojennym oraz w pierwszych latach po II wojnie światowej głównym nosicielem wścieklizny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej były psy. Wprowadzenie w 1949 r. obowiązkowego szczepienia psów przeciwko wściekliznie pozwoliło na znaczne ograniczenie występowania tej choroby. Liczba zachorowań na wściekliznę wśród zwierząt obniżyła się z ponad 3600 w 1946 r. do 73 w 1956 r. Problem wścieklizny pojawił się ponownie, kiedy zaczęto rejestrować coraz więcej przypadków tej choroby w środowisku zwierząt wolno żyjących. W latach 1946 – 1956 wśród zwierząt dzikich zgłaszano rocznie od 1 do 6 przypadków wścieklizny. W 1957 r. nie zanotowano żadnego takiego przypadku, natomiast w latach następnych zauważalny był wzrost zachorowań wśród zwierząt dzikich – w szczególności u lisów. Pod koniec lat siedemdziesiątych liczba zachorowań u zwierząt dzikich przekraczała liczbę zachorowań u zwierząt domowych.

W 1990 r. w Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzono 2045 przypadków wścieklizny, w tym 1668 przypadków wśród zwierząt dzikich (1374 przypadki u lisów). Najwięcej przypadków tej choroby zanotowano w ówczesnych województwach: poznańskim (157), opolskim (139), koszalińskim (133), szczecińskim (130), bydgoskim (123) oraz słupskim (103). Pojedyncze przypadki odnotowano w lubelskim, łomżyńskim, łódzkim oraz przemyskim, natomiast nie odnotowano ich w białsko-podlaskim.

W 1991 r. stwierdzono 2287 przypadków wścieklizny, w tym 1864 u zwierząt dzikich, z czego 1513 przypadków u lisów. Wścieklizny nie odnotowano w ówczesnym województwie lubelskim, a pojedyncze przypadki wystąpiły w przemyskim, łódzkim, łomżyńskim oraz krośnieńskim.

W 1992 r. stwierdzono 3084 przypadki wścieklizny, w tym u zwierząt dzikich 2549, z czego 2079 u lisów.

Z uwagi na rozprzestrzenianie się wścieklizny w 1993 r. rozpoczęto akcję doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie.

W 1993 r. stwierdzono 2648 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2166 u zwierząt dzikich, z czego 1803 u lisów.

W 1994 r. stwierdzono 2238 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym u zwierząt dzikich 1788, z czego 1506 u lisów.

W 1995 r. stwierdzono 1973 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 1528 u zwierząt dzikich, z czego 1280 u lisów.

W 1996 r. stwierdzono 2527 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2064 u zwierząt dzikich, z czego 1779 u lisów.

W 1997 r. stwierdzono 1494 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 1239 u zwierząt dzikich, z czego 1091 u lisów.

Efektom nieustającego przeprowadzania szczepień w zachodniej części terytorium Rzeczypospolitej Polskiej był spadek liczby przypadków wścieklizny, a także brak jej występowania od dłuższego czasu na obszarach województw: zachodniopomorskiego, lubuskiego i dolnośląskiego.

W 1998 r. stwierdzono 1329 przypadków wścieklizny zwierząt, w tym 1120 u zwierząt dzikich, z czego 927 u lisów.

W 1999 r. stwierdzono 1148 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 721 u lisów.

W 2000 r. stwierdzono 2224 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 1583 u lisów, a w 2001 r. stwierdzono 2964 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 2224 u lisów.

W trakcie przeprowadzanych akcji szczepień zaobserwowano „przemieszczanie się” wścieklizny do wschodniej części terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czyli na obszary nieobjęte do tej pory szczepieniami, oraz występowanie pojedynczych przypadków wścieklizny na terenach przygranicznych z Republiką Czeską.

W 2002 r. liczba przypadków wścieklizny u zwierząt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyniosła 1119, z czego 1038 przypadków zanotowano u zwierząt dzikich, w tym 884 u lisów. W 2002 r. największą liczbę przypadków wścieklizny zanotowano w województwie wielkopolskim – 339.

W 2003 r. stwierdzono 388 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 314 u zwierząt dzikich, z czego 233 u lisów.

W 2004 r. stwierdzono 136 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 114 u zwierząt dzikich, z czego 86 u lisów.

W 2005 r. stwierdzono 138 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 102 u zwierząt dzikich, z czego 84 u lisów.

Jak wykazują dane za lata 2006 – 2009, stanowiące załączniki nr 1 – 4 do programu zwalczania wścieklizny (*Rabies*), zwanego dalej „programem”, liczba przypadków wścieklizny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uległa dalszemu znacznemu zmniejszeniu.

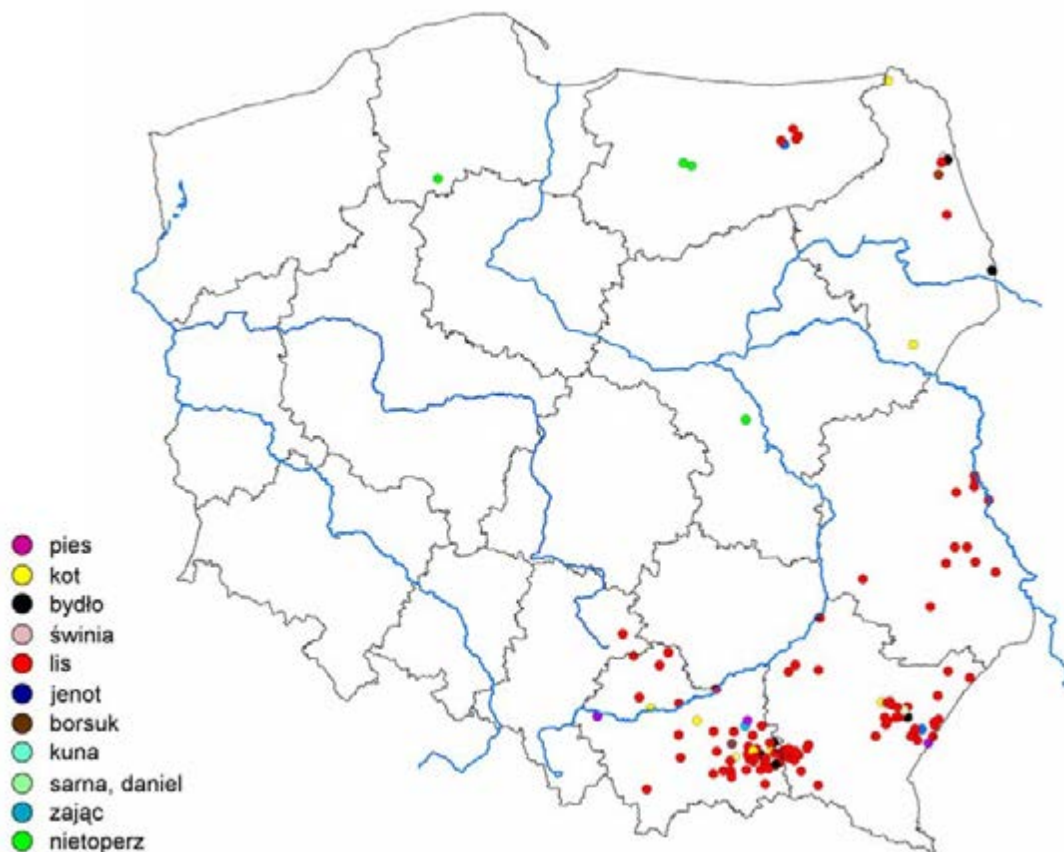
W 2010 r. liczba przypadków wścieklizny ponownie wzrosła. W roku tym odnotowano 151 przypadków, z czego 129 przypadków stwierdzono u zwierząt dzikich, w tym 117 u lisów (załącznik nr 5 do programu). W 2010 r. najwięcej przypadków wścieklizny (118) zanotowano w województwie małopolskim. Stwierdzono, że choroba w tym województwie została wywołana przez terenowy szczep wirusa wścieklizny należący do genotypu 1 o nieznanym pochodzeniu. Wariant wirusa wykazywał najwyższe podobieństwo do wariantu NEE. Podejrzewa się, że powódź, która wystąpiła bezpośrednio po wiosennej akcji szczepień, mogła wpłynąć negatywnie na uodpornienie lisów przeciwko wściekliznie w woj. małopolskim.

W 2011 r. stwierdzono 160 przypadków u zwierząt, w tym 126 u zwierząt dzikich, z czego 103 u lisów (załącznik nr 6 do programu). W 2011 r. najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w województwie małopolskim (60)

i podkarpackim (63), przy czym zaobserwowano systematyczny spadek liczby przypadków w woj. małopolskim. W tym województwie w pierwszym półroczu 2012 r. stwierdzono jedynie 3 przypadki wścieklizny, w tym dwa w styczniu i jeden w kwietniu.

Ponadto, w 2011 r. wściekliznę odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim. Stwierdzono, iż choroba w tym województwie została wywołana przez terenowy szczep wirusa wścieklizny należący do wariantu NEE genotypu 1 o nieznanym pochodzeniu. Przypuszcza się, że ewentualną przyczyną wystąpienia przypadków wścieklizny w województwie warmińsko-mazurskim mogła być migracja zakażonych dzikich zwierząt z Federacji Rosyjskiej (Obwód Kaliningradzki), jednak ze względu na brak dostępnych sekwencji izolatów wirusa z tego obszaru, nie ma możliwości dokonania analizy porównawczej mającej na celu ustalenie ewentualnego pochodzenia wirusa. W 2011 r. w woj. warmińsko-mazurskim stwierdzono 6 przypadków wścieklizny u zwierząt lądowych, natomiast w pierwszym półroczu 2012 r. odnotowano jedynie jeden przypadek wścieklizny, który wystąpił w miesiącu lutym. W związku z otrzymaniem dodatnich wyników badań w kierunku wścieklizny wdrożono środki opisane w pkt 4.4.9 programu. W celu ograniczenia liczby przypadków wścieklizny, na obszarze 1600 km² wokół miejscowości Ryn, gdzie stwierdzono pierwszy przypadek choroby, wyłożono podczas jesiennej akcji szczepień lisów w 2011 r. zwiększoną liczbę dawek szczepionki (40 dawek na 1 km²) przy jednoczesnym zastosowaniu odległości przelotowej 500 m podczas dystrybucji szczepionki z samolotu. Natomiast w 2012 r. w celu eliminacji wścieklizny w woj. warmińsko-mazurskim w wiosennej akcji szczepień lisów na obszarze na północ od linii wyznaczonej wzdłuż szerokości geograficznej 53° 50' N wyłożono zwiększoną liczbę dawek szczepionki (30 dawek na 1 km²) przy jednoczesnym zastosowaniu odległości przelotowej 500 m podczas dystrybucji szczepionki z samolotu.

Dodatkowo przypadki wścieklizny u zwierząt występują na terenach położonych wzdłuż wschodniej granicy Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie możliwe jest przechodzenie zwierząt zakażonych wścieklizną z terenów Ukrainy oraz Białorusi.



Rys. 1. Lokalizacja ognisk wścieklizny stwierdzonych w 2011 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Każdy punkt oznacza ognisko wścieklizny, w związku z tym więcej niż jeden przypadek mógł wystąpić w jednym punkcie.

Na przełomie 1991 r. i 1992 r. opracowano założenia do programu zwalczania wścieklizny w Rzeczypospolitej Polskiej.

W pierwszym etapie realizacji programu zwalczania wścieklizny wykładanie szczepionki przeciwko wściekliznie miało objąć teren położony w pasie przygranicznym z Republiką Federalną Niemiec (Szczecin, Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra, Jelenia Góra, Wałbrzych, Legnica, Opole, Wrocław, Poznań, Piła, Leszno i Koszalin), gdzie wścieklizna u lisów wystąpiła endemicznie i przypadki tej choroby stwierdzano najczęściej. Zaproponowano wykładanie szczepionki dwa razy w roku – wiosną i jesienią – po 16 dawek (przynęt) na 1 km². Wykładanie szczepionki miało być przeprowadzane ręcznie. Stopniowo akcja miała być rozszerzana o kolejne województwa w kierunku wschodnim. Wraz z wykładaniem szczepionki miała być

przewodzona kontrola szczepień określająca wskaźnik przyjęcia szczepionki przez lisy oraz wskaźnik nabytej odporności.

Jednak w 1992 r. zmieniono sposób podawania szczepionki z ręcznego na wyrzucanie z samolotów, a liczbę województw objętych szczepieniem zmniejszono z 12 do 6. Odstąpiono od rozrzucania szczepionki w ówczesnych województwach: opolskim, wrocławskim, leszczyńskim, pilskim, poznańskim oraz koszalińskim. Ostatecznie w Rzeczypospolitej Polskiej rozpoczęto program szczepień lisów przeciwko wściekliznie w 1993 r.

W 1994 r. obszar szczepień został powiększony o 6 ówczesnych województw: koszalińskie, słupskie, pilskie, katowickie, bielsko-bialskie i skierniewickie.

W 1995 r. obszar szczepień został powiększony o kolejne 10 ówczesnych województw: gdańskie, bydgoskie, konińskie, leszczyńskie, poznańskie, kaliskie, wrocławskie, opolskie, częstochowskie oraz warszawskie.

W 1996 r. obszar szczepień został powiększony o dalsze 4 ówczesne województwa: krośnieńskie, nowosądeckie, elbląskie i piotrkowskie.

W 1997 r. obszar szczepień został powiększony o województwo krakowskie.

W 1998 r. obszar szczepień został powiększony o kolejnych 5 województw: tarnowskie, sieradzkie, radomskie, łódzkie oraz lubelskie – 1 gmina.

W 1999 r. zmieniony został podział administracyjny państwa z 49 województw na 16 i wówczas szczepieniami objęto w całości województwa: dolnośląskie, lubuskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, śląskie, pomorskie, opolskie i małopolskie, natomiast częściowo województwa: kujawsko-pomorskie, lubelskie, łódzkie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie i podkarpackie. W województwach podlaskim i świętokrzyskim nie prowadzono szczepień.

W 2000 r. obszar szczepień nie uległ zmianie. W wyniku gwałtownego wzrostu zachorowań zwierząt na wściekliznę na obszarach, gdzie nie prowadzono szczepień lisów przeciwko wściekliznie oraz na granicy „obszaru szczepionego” z „obszarem nieszczepionym”, w 2001 r. wprowadzono zmodernizowany program szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, w którym to w akcji wiosennej zrezygnowano ze szczepień w zachodniej części terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie

od dłuższego czasu nie odnotowywano przypadków wścieklizny u zwierząt. Obszar objęty szczepieniami to:

- 1) w województwie zachodniopomorskim powiat wałecki;
- 2) w województwie dolnośląskim powiaty: dzierzoniowski, ząbkowicki i kłodzki;
- 3) w województwie mazowieckim powiaty: warszawski zachodni, gostyniński, sochaczewski, żyrardowski, grodziski, pruszkowski, piaseczyński, grójecki, białobrzegi, przysuski, radomski, szydłowiecki, zwoleński, lipski, kozienicki, sierpecki, płoński, nowodworski, ciechanowski, mławski, żuromiński, przasnyski, ostrołęcki, makowski, legionowski i pułtuski;
- 4) w województwie lubelskim gmina Janowiec i część gminy Puławy;
- 5) w województwie podkarpackim powiaty: bieszczadzki, brzozowski, dębicki, jasielski, kolbuszowski, krośnieński, łańcucki, mielecki, ropczycki, rzeszowski, sanocki, strzyżowski i tarnobrzeski w całości oraz powiat jarosławski, leżajski, niżański, przemyski, przeworski i stalowowolski w części na południe od linii rzeki San;
- 6) województwo warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, małopolskie, opolskie, śląskie, łódzkie i świętokrzyskie;
- 7) województwo pomorskie, z wyjątkiem powiatów: słupskiego, lęborskiego i bytowskiego.

Natomiast w akcji jesiennej 2001 r. szczepieniami objęto większość terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem województwa podlaskiego, części województwa lubelskiego i podkarpackiego.

Od 2002 r. akcja szczepień obejmuje całe terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przy czym w 2010 r. oraz 2011 r. wiosennej akcji szczepień nie przeprowadzono w województwie dolnośląskim.

Tabela 1

Wyniki badań monitoringowych akcji szczepień oraz liczba lisów przebadanych testem różnicowania szczepów wirusa wścieklizny

Akcje szczepień	Wyniki badań monitoringowych akcji szczepień		Różnicowanie szczepów wirusa (liczba lisów przebadanych)
	Obecność TC (%)	RFFIT (%)	
jesień 1998 r.	67.7	68.0	0

wiosna 1999 r.	64.3	66.7	0
jesień 1999 r.	64.4	82.9	0
wiosna 2000 r.	55.3	75.3	0
jesień 2000 r.	64.4	81.7	0
wiosna i jesień 2001 r.	52.4	62.1	0
wiosna i jesień 2002 r.	66.7	72.9	0
wiosna i jesień 2003 r.	78.4	92.6	0
wiosna i jesień 2004 r.	82.5	94.0	0
wiosna i jesień 2005 r.	85,56	83,60	0
wiosna i jesień 2006 r.	87.17	82,12	43
wiosna i jesień 2007 r.	83,17	80,21	42
wiosna i jesień 2008 r.	86,87	79,66	19
wiosna i jesień 2009 r.	89,12	81,72	6
wiosna i jesień 2010 r.	89,15	84,90	117
wiosna i jesień 2011 r. ^{a)}	86,49	79,50	103

^{a)} Na podstawie wstępnych wyników badań

3. Opis przedłożonego programu

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.), wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (załącznik nr 2 do ustawy).

Lisy wolno żyjące na obszarach określonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, zgodnie z art. 56 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, podlegają obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko wściekliznie.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie (Dz. U. Nr 142, poz. 1509) szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z tym rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucona z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących.

Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na obszarze województwa i na obszarze województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na obszarze województwa i na obszarze województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km².

Badania monitoringowe wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie przeprowadza się na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.). Zgodnie z tym rozporządzeniem, w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliźnie. Natomiast w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklizny do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których w badaniu laboratoryjnym potwierdzono wściekliznę.

4. Środki przewidziane w programie

4.1. Skrócony opis środków przewidzianych w programie

Rok: 2013

kontrola

zwalczanie

badania

badania

szczepienia

monitorowanie

4.2. Organizacja, nadzór i rola wszystkich zainteresowanych stron biorących udział w programie

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii

nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków pochodzących z Unii Europejskiej informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami Unii Europejskiej.

Organem odpowiedzialnym za nadzór i koordynację działań zapewniających realizację programu jest na poziomie krajowym Główny Lekarz Weterynarii.

Odpowiedzialność terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację programu została określona w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744, z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2010 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 38) wyznaczono jako krajowe laboratorium referencyjne dla wścieklizny Laboratorium Zakładu Wirusologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadzają wojewódzcy lekarze weterynarii.

Diagnostyka wścieklizny przy wystąpieniu podejrzenia tej jednostki chorobowej jest przeprowadzana przez laboratoria, o których mowa w art. 25 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, z wykorzystaniem następujących badań:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym;
- 2) izolacji wirusa wścieklizny na myszach;
- 3) izolacji wirusa wścieklizny na kulturach komórkowych neuroblastomy;
- 4) genotypizacji izolatów wirusa wścieklizny.

Badania monitoringowe w celu sprawdzenia skuteczności szczepienia lisów wolno żyjących są przeprowadzane przez laboratoria, o których mowa w art. 25

ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej. Badania monitoringowe wykonuje się przy zastosowaniu:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny;
- 2) szlifów kostnych żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracyklin);
- 3) testu seroneutralizacji (RFFIT – rapid fluorescent focus inhibition test) – określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep z serca lub płyn z klatki piersiowej);
- 4) zbierania i analizowania danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklizny na obszarze objętym szczepieniem.

4.3. Opis regionów administracyjnych Rzeczypospolitej Polskiej, na których program ma być wdrożony

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa - km ²	Powierzchnia objęta doustnym szczepieniem lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie - km ²
dolnośląskie	19 947,00	16 044,89
kujawsko-pomorskie	17 972,00	16 533,40
lubelskie	25 122,00	22 441,00
lubuskie	13 988,00	13 054,00
łódzkie	18 219,00	16 970,00
małopolskie	15 183,00	15 183,00
mazowieckie	35 558,00	32 069,00
opolskie	9 412,00	8 000,00
podkarpackie	17 845,00	16 133,00
podlaskie	20 187,00	19 175,00
pomorskie	18 310,00	16 559,00
śląskie	12 334,00	10 130,50
świętokrzyskie	11 710,00	10 500,00
warmińsko-mazurskie	24 173,00	21 483,00
wielkopolskie	29 827,00	27 637,66
zachodniopomorskie	22 892,00	20 000,00
Razem	312 679,00	281 913,45

4.4. Opis środków przewidzianych w programie

4.4.1. Powiadomienie o chorobie

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z art. 42 tej ustawy w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby obowiązek niezwłocznego zawiadomienia organu Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta) dotyczy wszystkich osób mających kontakt ze zwierzętami, w szczególności przy wykonywaniu obowiązków służbowych lub zawodowych. Wójt (burmistrz lub prezydent miasta) niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu zawiadomienia. Podmiot świadczący usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu zawiadomienia, jeżeli na jego podstawie podejrzewa wystąpienie choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania.

4.4.2. Zwierzęta i populacja zwierząt objęte programem

Programem jest objęta populacja lisów wolno żyjących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Metoda obliczania populacji: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji lisów wolno żyjących			
	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	209 500	203 300	198 300	211 900
Razem	209 500	203 300	198 300	211 900

4.4.3. Identyfikacja zwierząt i rejestracja gospodarstw

Nie dotyczy

4.4.4. Kwalifikacja zwierząt i stad

Nie dotyczy

4.4.5. Zasady przemieszczania zwierząt

Nie dotyczy

4.4.6. Zastosowane badania i plany pobierania próbek

Do diagnostyki wścieklizny i nadzoru nad programem szczepień wykorzystywane są następujące badania i analizy:

- 1) badania serologiczne: test seroneutralizacji (RFFIT) zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13. B.2.b);
- 2) badania wirusologiczne i immunochemiczne:
 - a) immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym (FAT - fluorescent antibody test) zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13 B.1.c.i) – test w kierunku wścieklizny,

b) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny,

c) izolacja wirusa:

- na myszach, zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13 B.1.c.ii),

- w hodowli komórek mysiej neuroblastomy zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13 B.1.c.ii);

3) inne badania – badanie na obecność markera (TC).

Monitoring szczepień w Rzeczypospolitej Polskiej obejmuje przeprowadzenie następujących badań:

a) test seroneutralizacji (RFFIT) w celu określenia poziomu uodpornienia lisów wolno żyjących, a tym samym efektywności szczepień doustnych,

b) badanie na obecność markera (TC) w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące,

c) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny w celu rozróżnienia terenowych szczepów wirusa od szczepów szczepionkowych.

Powyższe badania i analizy są wykonywane przez laboratoria, o których mowa w art. 25 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej.

Badania monitoringowe (RFFIT, TC) wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie przeprowadza się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt. Zgodnie z tym rozporządzeniem w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wścieklicznie. Natomiast w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklizny do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których badaniem laboratoryjnym potwierdzono wściekliznę.

Ponadto, do badań diagnostycznych w kierunku wścieklizny pobiera się tkankę mózgową zwierząt podejrzanych o wściekliznę, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę.

Badania monitoringowe (RFFIT, TC) wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień
lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa – km ²	Powierzchnia objęta programem szczepień – km ²	Całkowita powierzchnia bytowania lisów wolno żyjących na obszarze województwa, z której lisy powinny zostać odstrzelone i dostarczone do badań monitoringowych – km ²	Liczba lisów, które powinny zostać odstrzelone w ramach programu monitoringu, w ciągu roku – 8 lisów/100 km ²
1	2	3	4	5 = (4 x 8/100)
dolnośląskie	19 947,00	16 044,89	16 044,89	1284
kujawsko-pomorskie	17 972,00	16 533,40	16 132,28	1291
lubelskie	25 122,00	22 441,00	22 441,00	1795
lubuskie	13 988,00	13 054,00	12 108,00	969
łódzkie	18 219,00	16 970,00	16 970,00	1358
małopolskie	15 183,00	15 183,00	15 183,00	1215
mazowieckie	35 558,00	32 069,00	32 069,00	2566
opolskie	9 412,00	8 000,00	8 000,00	640
podkarpackie	17 845,00	16 133,00	16 133,00	1291
podlaskie	20 187,00	19 175,00	16 754,00	1340
pomorskie	18 310,00	16 559,00	15 424,00	1234
śląskie	12 334,00	10 130,50	10 042,00	803
świętokrzyskie	11 710,00	10 500,00	10 500,00	840
warmińsko-mazurskie	24 173,00	21 483,00	21 483,00	1719

wielkopolskie	29 827,00	27 637,66	27 637,66	2211
zachodniopomorskie	22 892,00	20 000,00	16 018,26	1281
RAZEM	312 679,00	281 913,45	272 940,09	21 837

Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	test seroneutralizacji (RFFIT)	lisy wolno żyjące	surowica	kontrola szczepień, monitoring akcji	21 837
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	test na obecność markera (TC)	lisy wolno żyjące	żuchwa	kontrola szczepień, monitoring akcji	21 837
RAZEM					43 674

W przypadku wystąpienia sytuacji epizootycznej, uregulowanej w § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie, liczba województw objętych szczepieniem może ulec zmniejszeniu, a w związku z tym zmniejszeniu może ulec liczba lisów, które powinny zostać odstrzelone w ramach monitoringu, oraz liczba badań.

4.4.7. Zastosowane szczepionki i programy szczepień

Stosowane szczepionki zgodne z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt (OIE), Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) oraz standardami Unii Europejskiej (Raport Komitetu Naukowego ds. Zdrowia Zwierząt i Ochrony Zwierząt przyjęty w dniu 23 października 2002 r.) dopuszczone zostały do stosowania w Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z odrębnymi przepisami krajowymi. Szczepionkami obecnie zarejestrowanymi w Rzeczypospolitej Polskiej są Fuchsoral (SAD B19) i Lysvulpen (SAD Bern). Jest dostępna także szczepionka Rabigen SAG2 (SAG2) zarejestrowana w Europejskiej Agencji Leków (EMA). Szczepionki używane w akcji szczepień są wybierane co roku w trybie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759, z późn. zm.). Oferty na zakup szczepionki do wyłożenia są składane w każdym województwie, w którym przeprowadzane jest szczepienie. W celu kontroli jakości szczepionka jest poddawana badaniu w kierunku określenia miana wirusa wścieklizny w Krajowym Laboratorium Referencyjnym.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania szczepień ochronnych lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z tym rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na obszarze województwa i na obszarach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na obszarze województwa i na obszarach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km².

Odległości między liniami przelotowymi, na których wykonywany jest zrzut szczepionki z samolotu, na obszarach o wysokim ryzyku wystąpienia wścieklizny wynoszą 500 m. Na pozostałym obszarze objętym szczepieniami odległości między liniami przelotowymi wynoszą 1000 m. Samoloty wyposażone są w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie, czy samoloty poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki. Wyłożenie ręczne szczepionki odbywa się w miejscach bytowania lisów wolno żyjących na obszarach, na których nie jest możliwa dystrybucja szczepionki z samolotu. Dystrybucja szczepionki odbywa się na poziomie województw. Szczepionka jest przechowywana i transportowana w warunkach określonych przez producenta.

Województwo	Rok stwierdzenia ostatniego przypadku wścieklizny u zwierząt lądowych ^{a)}	Rok stwierdzenia ostatniego przypadku wścieklizny u nietoperzy ^{a)}
dolnośląskie	2005	2006
kujawsko-pomorskie	2004	-
lubelskie	2012	2009
lubuskie	2005	-
łódzkie	2002	2005
małopolskie	2012	-
mazowieckie	2004	2012
opolskie	2007	2004
podkarpackie	2012	-
podlaskie	2012	2010
pomorskie	2008	2011
śląskie	2011	2006

świętokrzyskie	2007	-
warmińsko-mazurskie	2012	2011
wielkopolskie	2007	2010
zachodniopomorskie	2004	2010

^{a)} Dane za okres od 1 stycznia 2002 r. do 30 czerwca 2012 r.

4.4.8. Informacje i ocena dotycząca środków bezpieczeństwa biologicznego (zarządzanie i infrastruktura) obowiązujących w zaangażowanych gospodarstwach

Nie dotyczy.

4.4.9 Środki w przypadku wyniku dodatniego

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny (Dz. U. Nr 13, poz. 103) w przypadku stwierdzenia choroby powiatowy lekarz weterynarii wyznacza ognisko choroby oraz obejmuje je nadzorem, niezwłocznie powiadamia państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o wyznaczeniu ogniska choroby oraz wyznacza obszar zagrożony wokół ogniska choroby.

Powiatowy lekarz weterynarii podejmuje również pozostałe czynności, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny.

4.4.10. System odszkodowań dla właścicieli zwierząt poddanych ubojowi i zabitych

Nie dotyczy.

4.4.11. Kontrola wdrażania programu i sprawozdawczość

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej - informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami Unii Europejskiej.

5. Korzyści programu

Celem programu jest spadek liczby przypadków wścieklizny u zwierząt dzikich.

6. Dane epidemiologiczne dotyczące rozwoju choroby w ciągu ostatnich pięciu lat

6.1. Rozwój choroby:

6.1.1. Dane dotyczące stad

Nie dotyczy.

6.1.2. Dane dotyczące zwierząt

Nie dotyczy.

6.2. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych

6.2.1. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek ^{a)}	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13 592	10 993	22 055	42	19 217	16 164
Razem	13 592	10 993	22 055	42	19 217	16 164

^{a)} W tym 182 próbki przebadano również testem izolacji wirusa wścieklizny na myszach oraz 5 próbek przebadano testem izolacji wirusa wścieklizny na kulturach komórkowych neuroblastomy.

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT (określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)).

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny (badanie w ramach monitoringu oraz przy wystąpieniu podejrzenia tej jednostki chorobowej).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek ^{a)}	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	14 744	11 984	21 293	19	19 788	17 060
Razem	14 744	11 984	21 293	19	19 788	17 060

^{a)} W tym 117 próbek przebadano również testem izolacji wirusa wścieklizny na myszach oraz 10 próbek przebadano testem izolacji wirusa wścieklizny na kulturach komórkowych neuroblastomy.

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT (określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)).

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny (badanie w ramach monitoringu oraz przy wystąpieniu podejrzenia tej jednostki chorobowej).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek ^{a)}	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 805	13 738	23 153	6	22 096	19 604
Razem	16 805	13 738	23 153	6	22 096	19 604

^{a)} W tym 107 próbek przebadano również testem izolacji wirusa wścieklizny na myszach oraz 7 próbek przebadano testem izolacji wirusa wścieklizny na kulturach komórkowych neuroblastomy.

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT (określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)).

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny (badanie w ramach monitoringu oraz przy wystąpieniu podejrzenia tej jednostki chorobowej).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Rok: 2010

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek ^{a)}	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 319	13 855	24 158	117	22 486	20 047
Razem	16 319	13 855	24 158	117	22 486	20 047

^{a)} W tym 98 próbek przebadano również testem izolacji wirusa wścieklizny na myszach oraz 112 próbek przebadano testem izolacji wirusa wścieklizny na kulturach komórkowych neuroblastomy.

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT (określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)).

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny (badanie w ramach monitoringu oraz przy wystąpieniu podejrzenia tej jednostki chorobowej).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Rok: 2011

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^{a)}	Liczba przebadanych próbek ^{b)}	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^{a)}
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 130	12 823	23 589	103	22 421	19 393
Razem	16 130	12 823	23 589	103	22 421	19 393

^{a)} Na podstawie wstępnych wyników badań

^{b)} W tym 90 próbek przebadano również testem izolacji wirusa wścieklizny na myszach oraz 80 próbek przebadano testem izolacji wirusa wścieklizny na kulturach komórkowych neuroblastomy.

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT (określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)).

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny (badanie w ramach monitoringu oraz przy wystąpieniu podejrzenia tej jednostki chorobowej).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

6.3. Dane dotyczące zakażenia

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	42
Razem	-	42

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	28

Razem	-	28
-------	---	----

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	19
Razem	-	19

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	10
Razem	-	10

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	6

Razem	-	6
-------	---	---

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	2
Razem	-	2

Rok: 2010

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	117 ^{a)}
Razem	-	117 ^{a)}

^{a)} W tym 94 przypadki stwierdzono w województwie małopolskim.

Rok: 2010

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	34 ^{a)}
Razem	-	34 ^{a)}

^{a)} W tym 24 przypadki stwierdzono w województwie małopolskim.

Rok: 2011

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	103 ^{a)}
Razem	-	103 ^{a)}

^{a)} W tym 38 przypadków stwierdzono w województwie małopolskim oraz 46 przypadków w województwie podkarpackim.

Rok: 2011

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	57 ^{a)}
Razem	-	57 ^{a)}

^{a)} W tym 22 przypadki stwierdzono w województwie małopolskim oraz 17 przypadków w województwie podkarpackim.

6.4. Dane dotyczące statusu stad pod koniec każdego roku

Nie dotyczy.

6.5. Dane dotyczące programów szczepień lub leczenia

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 735 940	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 735 940	-	-

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 713 553	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 713 553	-	-

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 681 566	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 681 566	-	-

Rok: 2010

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku ^{a)}	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 335 116	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 335 116	-	-

^{a)} W tym 119 520 dawek szczepionki wyłożonych w ramach dodatkowego zrzutu w województwie małopolskim w dniach 21-24 listopada 2010 r. w akcji jesiennej.

Rok: 2011

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita	Całkowita	Informacja o programach szczepień lub leczenia
--------	-----------	-----------	--

	liczba stad	liczba zwierząt	Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku ^{a)}	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 719 606	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 719 606	-	-

Rok: 2012

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku ^{a)}	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 232 542	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 232 542	-	-

^{a)} Planowana do wyłożenia liczba dawek szczepionki.

Rok: 2013

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku ^{a)}	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	-	-	11 276 538	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 276 538	-	-

^{a)} Planowana do wyłożenia liczba dawek szczepionki.

Opis stosowanych szczepień, działań terapeutycznych lub innych: wiosenna i jesienna akcja szczepień w 2013 r. obejmie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na obszarze 281 913,45 km². Akcje będą prowadzone na tych samych zasadach, co w latach poprzednich. Planuje się wyłożenie co najmniej 20 dawek szczepionki na 1 km². W sumie zostanie rozdystrybuowane 11 276 538 dawek szczepionki. W przypadku wystąpienia sytuacji epizootycznej, o której mowa w § 2 ust. 3 lub § 3 ust. 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania

ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, liczba akcji szczepień w poszczególnych województwach oraz liczba województw objętych szczepieniem może ulec zmniejszeniu.

6.6. Dane dotyczące dzikiej zwierzyny

6.6.1. Oszacowanie liczebności populacji dzikiej zwierzyny

Rok: 2007

Metody szacowania: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: lis wolno żyjący	Gatunek: sarna	Gatunek: jeleń	Gatunek: dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	202 740	646 006	123 038	159 268
Razem	202 740	646 006	123 038	159 268

Rok: 2008

Metody szacowania: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: lis wolno żyjący	Gatunek: sarna	Gatunek: jeleń	Gatunek: dzik

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	209 500	760 200	163 700	211 800
Razem	209 500	760 200	163 700	211 800

Rok: 2009

Metody szacowania: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: lis wolno żyjący	Gatunek: sarna	Gatunek: jeleń	Gatunek: dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	203 300	827 500	176 100	251 000
Razem	203 300	827 500	176 100	251 000

Rok: 2010

Metody szacowania: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: lis wolno żyjący	Gatunek: sarna	Gatunek: jeleń	Gatunek: dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	198 300	822 000	180 200	249 900

Razem	198 300	822 000	180 200	249 900
-------	---------	---------	---------	---------

Rok: 2011

Metody szacowania: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: lis wolno żyjący	Gatunek: sarna	Gatunek: jeleń	Gatunek: dzik
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	211 900	829 900	194 700	267 800
Razem	211 900	829 900	194 700	267 800

6.6.2. Monitorowanie dzikiej zwierzyny

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	13 592	10 993	20 296	8	19 217	16 164
Razem	13 592	10 993	20 296	8	19 217	16 164

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT (określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)).

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu (lisy odstrzelone przez myśliwych).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	14 744	11 984	20 166	0	19 788	17 060

Razem	14 744	11 984	20 166	0	19 788	17 060
-------	--------	--------	--------	---	--------	--------

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT (określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)).

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu (lisy odstrzelone przez myśliwych).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 805	13 738	22 678	2	22 096	19 604
Razem	16 805	13 738	22 678	2	22 096	19 604

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT (określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)).

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu (lisy odstrzelone przez myśliwych).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Rok: 2010

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 319	13 855	22 971	15	22 486	20 047
Razem	16 319	13 855	22 971	15	22 486	20 047

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT (określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)).

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu (lisy odstrzelone przez myśliwych).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Rok: 2011

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^{a)}	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem	Liczba przebadanych próbek	Liczba próbek z dodatnim wynikiem ^{a)}
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	16 130	12 823	22 299	22	22 421	19 393
Razem	16 130	12 823	22 299	22	22 421	19 393

^{a)} Na podstawie wstępnych wyników badań

Opis zastosowanych badań serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT (określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)).

Opis zastosowanych badań mikrobiologicznych lub wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu (lisy odstrzelone przez myśliwych).

Opis innych zastosowanych badań: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

6.6.3. Dane dotyczące szczepień lub leczenia dzikiej zwierzyny

Rok: 2013

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region (województwo)	Powierzchnia (km ²)	Program szczepienia lub leczenia		
		liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana	liczba akcji	całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana
dolnośląskie	19 947,00 ¹⁾ 16 044,89 ²⁾	641 796	2 (wiosenna i jesienna)	641 796
kujawsko-pomorskie	17 972,00 ¹⁾ 16 533,40 ²⁾	661 336	2 (wiosenna i jesienna)	661 336
lubelskie	25 122,00 ¹⁾ 22 441,00 ²⁾	897 640	2 (wiosenna i jesienna)	897 640
lubuskie	13 988,00 ¹⁾ 13 054,00 ²⁾	522 160	2 (wiosenna i jesienna)	522 160
łódzkie	18 219,00 ¹⁾ 16 970,00 ²⁾	678 800	2 (wiosenna i jesienna)	678 800
małopolskie	15 183,00 ¹⁾ 15 183,00 ²⁾	607 320	2 (wiosenna i jesienna)	607 320
mazowieckie	35 558,00 ¹⁾ 32 069,00 ²⁾	1 282 760	2 (wiosenna i jesienna)	1 282 760
opolskie	9 412,00 ¹⁾ 8 000,00 ²⁾	320 000	2 (wiosenna i jesienna)	320 000
podkarpackie	17 845,00 ¹⁾ 16 133,00 ²⁾	645 320	2 (wiosenna i jesienna)	645 320
podlaskie	20 187,00 ¹⁾ 19 175,00 ²⁾	767 000	2 (wiosenna i jesienna)	767 000

pomorskie	18 310,00 ¹⁾ 16 559,00 ²⁾	662 360	2 (wiosenna i jesienna)	662 360
śląskie	12 334,00 ¹⁾ 10 130,50 ²⁾	405 220	2 (wiosenna i jesienna)	405 220
świętokrzyskie	11 710,00 ¹⁾ 10 500,00 ²⁾	420 000	2 (wiosenna i jesienna)	420 000
warmińsko-mazurskie	24 173,00 ¹⁾ 21 483,00 ²⁾	859 320	2 (wiosenna i jesienna)	859 320
wielkopolskie	29 827,00 ¹⁾ 27 637,66 ²⁾	1 105 506	2 (wiosenna i jesienna)	1 105 506
zachodniopomorskie	22 892,00 ¹⁾ 20 000,00 ²⁾	800 000	2 (wiosenna i jesienna)	800 000
RAZEM	312 679,00 ³⁾ 281 913,45 ⁴⁾	11 276 538	2 (wiosenna i jesienna)	11 276 538

¹⁾ Całkowita powierzchnia województwa.

²⁾ Powierzchnia województwa objęta szczepieniem.

³⁾ Całkowita powierzchnia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

⁴⁾ Powierzchnia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej objęta szczepieniem.

W przypadku wystąpienia sytuacji epizootycznej, o której mowa w § 2 ust. 3 lub § 3 ust. 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, liczba akcji szczepień w poszczególnych województwach oraz liczba województw objętych szczepieniem może ulec zmniejszeniu.

Opis zastosowanego programu szczepień, terapeutycznego lub innego

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania szczepień ochronnych lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, szczepienia ochronne

lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na obszarze województwa i na obszarach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na obszarze województwa i na obszarach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

7. Założenia programu

7.1. Założenia związane z badaniami

7.1.1. Założenia w zakresie badań diagnostycznych

Rok: 2013

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	immunofluorescencja odcisków mózgowych	lisy wolno żyjące	mózg	kontrola szczepień, monitoring akcji	21 837

	(FAT)				
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	test seroneutralizacji (RFFIT)	lisy wolno żyjące	surowica	kontrola szczepień, monitoring akcji	21 837
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	test na obecność markera (TC)	lisy wolno żyjące	żuchwa	kontrola szczepień, monitoring akcji	21 837
RAZEM					65 511

W przypadku wystąpienia sytuacji epizootycznej, o której mowa w § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, liczba województw objętych szczepieniem może ulec zmniejszeniu, a w związku z tym zmniejszeniu może ulec liczba lisów, które powinny zostać odstrzelone w ramach monitoringu, oraz liczba badań.

Ponadto, do badań diagnostycznych w kierunku wścieklizny pobiera się tkankę mózgową zwierząt podejrzanych o wściekliznę, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę.

7.1.2. Założenia w zakresie badania stad i zwierząt

7.1.2.1. Założenia w zakresie badania stad

Nie będą prowadzone.

7.1.2.2. Założenia w zakresie badań zwierząt

Nie będą prowadzone.

7.2. Założenia w zakresie kwalifikacji stad i zwierząt

Nie będą prowadzone.

7.3. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia

7.3.1. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia

Nie będą prowadzone.

7.3.2. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia dzikiej zwierzyny

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na obszarze województwa i na obszarach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wściekliczyny w okresie dwóch kolejnych lat. Szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na obszarze województwa i na obszarach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wściekliczyny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km².

Rok: 2013**Choroba: Wścieklizna****Gatunek zwierzęcia: Lisy wolno żyjące**

Region (województwo)	Powierzchnia (km ²)	Cele programu szczepienia lub leczenia		
		liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do wyłożenia lub podania w ramach akcji	planowana liczba akcji	całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do wyłożenia lub podania
dolnośląskie	19 947,00 ¹⁾ 16 044,89 ²⁾	320 898	2 (wiosenna i jesienna)	641 796
kujawsko-pomorskie	17 972,00 ¹⁾ 16 533,40 ²⁾	330 668	2 (wiosenna i jesienna)	661 336
lubelskie	25 122,00 ¹⁾ 22 441,00 ²⁾	448 820	2 (wiosenna i jesienna)	897 640
lubuskie	13 988,00 ¹⁾ 13 054,00 ²⁾	261 080	2 (wiosenna i jesienna)	522 160
łódzkie	18 219,00 ¹⁾ 16 970,00 ²⁾	339 400	2 (wiosenna i jesienna)	678 800
małopolskie	15 183,00 ¹⁾ 15 183,00 ²⁾	303 660	2 (wiosenna i jesienna)	607 320
mazowieckie	35 558,00 ¹⁾ 32 069,00 ²⁾	641 380	2 (wiosenna i jesienna)	1 282 760
opolskie	9 412,00 ¹⁾ 8 000,00 ²⁾	160 000	2 (wiosenna i jesienna)	320 000
podkarpackie	17 845,00 ¹⁾ 16 133,00 ²⁾	322 660	2 (wiosenna i jesienna)	645 320
podlaskie	20 187,00 ¹⁾ 19 175,00 ²⁾	383 500	2 (wiosenna i jesienna)	767 000

pomorskie	18 310,00 ¹⁾ 16 559,00 ²⁾	331 180	2 (wiosenna i jesienna)	662 360
śląskie	12 334,00 ¹⁾ 10 130,50 ²⁾	202 610	2 (wiosenna i jesienna)	405 220
świętokrzyskie	11 710,00 ¹⁾ 10 500,00 ²⁾	210 000	2 (wiosenna i jesienna)	420 000
warmińsko-mazurskie	24 173,00 ¹⁾ 21 483,00 ²⁾	429 660	2 (wiosenna i jesienna)	859 320
wielkopolskie	29 827,00 ¹⁾ 27 637,66 ²⁾	552 753	2 (wiosenna i jesienna)	1 105 506
zachodniopomorskie	22 892,00 ¹⁾ 20 000,00 ²⁾	400 000	2 (wiosenna i jesienna)	800 000
Razem	312 679,00 ³⁾ 281 913,45 ⁴⁾	5 638 269	2 (wiosenna i jesienna)	11 276 538

¹⁾ Całkowita powierzchnia województwa.

²⁾ Powierzchnia województwa objęta szczepieniem.

³⁾ Całkowita powierzchnia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

⁴⁾ Powierzchnia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej objęta szczepieniem.

W przypadku wystąpienia sytuacji epizootycznej, o której mowa w § 2 ust. 3 lub § 3 ust. 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie, liczba akcji szczepień w poszczególnych województwach oraz liczba województw objętych szczepieniem może ulec zmniejszeniu.

8. Szacunkowa analiza kosztów programu¹⁾

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy w zł	Kwota całkowita w zł ³⁾	Koszt jednostkowy w euro ²⁾	Kwota całkowita w euro ²⁾	Wniosek o dofinansowanie z funduszy Wspólnoty (tak/nie)
1. Badania laboratoryjne – w 2013 r.							
1.1. Koszty badań	test: RFFIT	21 837	66,08	1442988,96	16,94	369997,17	tak
	test: TC	21 837	7,93	173167,41	2,03	44401,90	tak
	test: różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny	103	150,41	15492,23	38,57	3972,37	tak
	test: jakość szczepionki	68	234,15	15922,20	60,04	4082,62	tak
	test: immunofluorescencja odcisków mózgowych - badanie w ramach monitoringu	21 837	47,89	1045773,93	12,28	268147,16	tak
	test: immunofluorescencja odcisków mózgowych – badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	1290	61,50	79335,00	15,77	20342,31	tak

	test: izolacji wirusa na myszach	90	118,05	10624,50	30,27	2724,23	tak
	test: izolacji wirusa na kulturach komórkowych neuroblastomy	17	372,49	6332,33	95,51	1623,67	tak
1.2. Koszty pobierania próbek	dostarczenie lisów do badania	21 837	35,00	764295,00	8,97	195973,08	tak
	dowóz próbek do laboratorium (do badań przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny oraz badań w ramach monitoringu)	771 partii (po 30 lisów) x 160 km	0,84	103622,40	0,22	26569,85	nie
2. Szczepienie – w 2013 r.							
2.1. Zakup szczepionki		11 276 538	2,32	26161568,16	0,59	6708094,40	tak
2.2. Koszty dystrybucji		11 276 538	1,31	14772264,78	0,34	3787760,20	tak
RAZEM				44591386,90		11433688,96	tak

¹⁾ Wszystkie wartości są podane bez VAT.

²⁾ Wyliczenie kosztów według kursu 1 euro = 3,90 zł (zgodnie z wytycznymi Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2011 r. dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw).

³⁾ Szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2013.

Załączniki do programu zwalczania wścieklizny (*Rabies*)

Przypadki wścieklizny Kraj:

Rzeczpospolita Polska (POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV 2006

Obszar	Przypadki wścieklizny																						
	Zwierzęta domowe										Zwierzęta wolno żyjące												
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz
dolnośląskie																							1
kujawsko-pomorskie																							
lubelskie										11	1												
lubuskie																							
łódzkie																							
małopolskie																							
mazowieckie																							1
opolskie		1								3													
podkarpackie			1							6													
podlaskie		1	6							7	1												
pomorskie																							
śląskie																							1
świętokrzyskie																							
warmińsko-mazurskie	1	4	2							10	13				1								
wielkopolskie	3									6													
zachodniopomorskie																							1
Razem	4	6	9							43	15				1								4

Zwierzęta domowe

19

Zwierzęta wolno żyjące

63

RAZEM

82

Przypadki wścieklizny Kraj:

Rzeczpospolita Polska (POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV 2007

Obszar	Przypadki wścieklizny																						
	Zwierzęta domowe										Zwierzęta wolno żyjące												
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz
dolnośląskie																							
kujawsko-pomorskie																							
lubelskie										6	2					1							
lubuskie																							
łódzkie																							
małopolskie																							
mazowieckie																							
opolskie										1													
podkarpackie		1								12													
podlaskie	1		1							9	1												1
pomorskie																							2
śląskie																							
świętokrzyskie										1													
warmińsko-mazurskie		2	5							7	4												
wielkopolskie	2	3								6				1	1								
zachodniopomorskie																							
Razem	3	6	6							42	7			1	1	1							3

Zwierzęta domowe

15

Zwierzęta wolno żyjące

55

RAZEM

70

Przypadki wścieklizny Kraj:

Rzeczpospolita Polska (POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

Załącznik nr 3

I - IV 2008

Obszar	Przypadki wścieklizny																							
	Zwierzęta domowe										Zwierzęta wolno żyjące													
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz	
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie																								
lubelskie		1								6														
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie																								
mazowieckie																								
opolskie																								
podkarpackie	1									8														
podlaskie			1							3	1													
pomorskie										1														3
śląskie																								
świętokrzyskie																								
warmińsko-mazurskie			2							1	1													
wielkopolskie																								
zachodniopomorskie																								
Razem	1	1	3							19	2													3

Zwierzęta domowe

5

Zwierzęta wolno żyjące

24

RAZEM

29

Przypadki wścieklizny Kraj:

Rzeczpospolita Polska (POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV 2009

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe																							
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie																								
lubelskie											3													1
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie																								
mazowieckie																								1
opolskie																								
podkarpackie											2													
podlaskie											1													
pomorskie																								
śląskie																								
świętokrzyskie																								
warmińsko-mazurskie																								
wielkopolskie																								
zachodniopomorskie																								
Razem											6													2

Zwierzęta domowe

0

Zwierzęta wolno żyjące

8

RAZEM

8

Przypadki wścieklizny Kraj:

Rzeczpospolita Polska (POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV 2010

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe																							
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie																								
lubelskie	1	1									9	1												
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie	5	6	4	1	2			1			94			1	3					1				
mazowieckie																								1
opolskie																								
podkarpackie											13													
podlaskie		1									1													2
pomorskie																								
śląskie																								
świętokrzyskie																								
warmińsko-mazurskie																								1
wielkopolskie																								1
zachodniopomorskie																								1
Razem	6	8	4	1	2			1			117	1			1	3				1				6

Zwierzęta domowe

22

Zwierzęta wolno żyjące

129

RAZEM

151

Przypadki wścieklizny Kraj:

Rzeczpospolita Polska (POL)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV 2011

Obszar	Przypadki wścieklizny																							
	Zwierzęta domowe									Zwierzęta wolno żyjące														
Województwo	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz	
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie																								
lubelskie										12														
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie	2	7	3					1		38				1	6						1	1		
mazowieckie																								1
opolskie																								
podkarpackie	6	1	2							46	1			2	3				2					
podlaskie		2	8				1			2				1										
pomorskie																								1
śląskie										1														
świętokrzyskie																								
warmińsko-mazurskie			1							4	1													2
wielkopolskie																								
zachodniopomorskie																								
Razem	8	10	14				1	1		103	2			4	9				2		1	1		4

Zwierzęta domowe

34

Zwierzęta wolno żyjące

126

RAZEM

160

PROGRAM ZWALCZANIA WŚCIEKLIZNY (RABIES) – CZĘŚĆ II

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczypospolita Polska

Choroba: Wścieklizna (Rabies) – szczepienia w strefie buforowej na terytorium Ukrainy wzdłuż granicy z Rzeczypospolitą Polską

Wniosek o współfinansowanie na rok: 2013

Dane kontaktowe (imię i nazwisko, telefon, faks, e-mail): Paweł Makowski, +48 22 623 22 42, +48 22 623 14 08, pawel.makowski@wetgiw.gov.pl

Wysłano do Komisji Europejskiej dnia: 23 kwietnia 2012 r. (korekta 14 sierpnia 2012 r.)

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie wścieklizny

W celu zabezpieczenia terytorium Unii Europejskiej przed przenoszeniem wirusa wścieklizny z sąsiadujących z Unią Europejską państw trzecich, Rzeczypospolita Polska określa w programie zwalczania wścieklizny strefę buforową szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie na Ukrainie obejmującą:

- 1) obwód wołyński, z wyłączeniem: rejonu kamieńskiego, rejonu kiwercowskiego, rejonu łuckiego, rejonu lubieszowskiego, rejonu maniewickiego oraz rejonu rożyszczeńskiego;
- 2) obwód lwowski, z wyłączeniem: rejonu brodzkiego, rejonu buskiego, rejonu żydaczowskiego, rejonu złoczowskiego, rejonu mikołajowskiego, rejonu przemysłańskiego oraz rejonu stryjskiego;
- 3) w obwodzie zakarpackim: rejon wielkobereźneński, rejon wołowiecki, rejon pereczyński oraz rejon swaławski.

3. Opis przedłożonego programu

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie:

- Liczba wykładanych dawek szczepionki wynosi 25 dawek na każdy 1 km² obszaru objętego szczepieniem. Ze szczepień wyłączone są powierzchnie pokryte wodami.
- Szczepionka jest dystrybuowana dwa razy w ciągu roku kalendarzowego za pomocą samolotów lub helikopterów, a tam, gdzie jest to niemożliwe, wykładana ręcznie. Odległość pomiędzy liniami przelotu wynosi nie więcej niż 1 km. Szczepionka jest dystrybuowana równomiernie na terenie objętym szczepieniem. Samoloty i helikoptery są wyposażone w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie czy powyższe środki transportu lotniczego poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki.
- Terminy akcji szczepień są skoordynowane z akcjami szczepień wykonywanymi na terenach Rzeczypospolitej Polskiej graniczących z Ukrainą, czyli w województwach: lubelskim i podkarpackim.
- Badanie monitoringowe dotyczące realizacji programu zwalczania wścieklizny oparte jest na badaniu surowicy i kości/zębów pobranych od 4 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliznie.
- Ponadto, badaniu w kierunku wścieklizny podlega tkanka mózgowa zwierząt podejrzanych o wściekliznę, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę na obszarze strefy buforowej szczepień.

4. Środki przewidziane w programie

4.1. Skrócony opis środków przewidzianych w programie

Rok: 2013

- | | |
|---|--|
| <input checked="" type="checkbox"/> kontrola | <input checked="" type="checkbox"/> zwalczanie |
| <input checked="" type="checkbox"/> badania | <input checked="" type="checkbox"/> badania |
| <input checked="" type="checkbox"/> szczepienia | |
| <input checked="" type="checkbox"/> monitorowanie | |

4.2. Organizacja, nadzór i rola wszystkich zainteresowanych stron biorących udział w programie

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie:

Za wykonanie programu zwalczania wścieklizny na terenie strefy buforowej na poziomie krajowym Ukrainy odpowiada Państwowa Służba Weterynaryjna i Fitosanitarna Ukrainy pod nadzorem Ministra Polityki Rolnej i Gospodarki Żywnościowej Ukrainy we współpracy z:

- Ministerstwem Ochrony Zdrowia Ukrainy;
- Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Ukrainy;
- Ministerstwem Ekologii i Zasobów Naturalnych Ukrainy;
- Państwową Agencją Zasobów Leśnych Ukrainy;
- związkami myśliwych i rybaków Ukrainy;
- lokalną władzą wykonawczą Ukrainy;
- specjalistami weterynaryjnymi prywatnie praktykującymi na terenie Ukrainy.

Za wykonanie programu na poziomie regionalnym Ukrainy odpowiadają Centralne Dyrektoriaty Medycyny Weterynaryjnej Ukrainy we współpracy z regionalnymi strukturami wyżej wymienionych instytucji.

Państwowa Służba Weterynaryjna i Fitosanitarna Ukrainy odpowiedzialna jest za przekazanie Głównemu Inspektoratowi Weterynarii Rzeczypospolitej Polskiej stosownych informacji i dokumentów zgodnie z umową zawartą między odpowiednimi instytucjami rządowymi Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy, w celu oceny realizacji programu przez Komisję Europejską.

Poszczepienną kontrolę laboratoryjną dotyczącą strefy buforowej szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie przeprowadza Państwowy Instytut Badań Naukowych nad Diagnostyką i Weterynaryjno-Sanitarnymi Ekspertyzami oraz Państwowy Instytut Kontroli Badań Naukowych ds. Biotechnologii i Szczepów Mikroorganizmów.

Badania monitoringowe dotyczące realizacji programu zwalczania wścieklizny przeprowadza się przy zastosowaniu:

- 1) szlifów kostnych lub zębów – badania na obecność markera (TC – tetracyklin);
- 2) testu seroneutralizacji (RFFIT) – określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy;
- 3) zbierania i analizowania danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklizny na obszarze objętym szczepieniem.

Ponadto, badaniu w kierunku wścieklizny przy zastosowaniu immunofluorescencji odcisków mózgowych (FAT) podlega tkanka mózgowa zwierząt podejrzanych o wściekliznę, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę na obszarze strefy buforowej szczepień.

4.3. Opis regionów administracyjnych, na których program ma być wdrożony

Strefa buforowa szczepień na Ukrainie obejmuje:

- 1) obwód wołyński, z wyłączeniem: rejonu kamieńskiego, rejonu kiwercowskiego, rejonu łuckiego, rejonu lubieszowskiego, rejonu maniewickiego oraz rejonu rożyszczeńskiego;
- 2) obwód lwowski, z wyłączeniem: rejonu brodzkiego, rejonu buskiego, rejonu żydaczowskiego, rejonu złoczowskiego, rejonu mikołajowskiego, rejonu przemyślańskiego oraz rejonu stryjskiego;
- 3) w obwodzie zakarpacim: rejon wielkobereźneński, rejon wołowiecki, rejon pereczyński oraz rejon swaławski.

Terytorium Ukrainy – strefa buforowa szczepień

Region	Powierzchnia objęta doustnym szczepieniem lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie - km ²
Strefa buforowa szczepień na Ukrainie	26 400
Razem	26 400



Legenda:

- granica strefy buforowej
- granice państw

4.4. Opis środków przewidzianych w programie

4.4.1. Powiadomienie o chorobie

W strefie buforowej szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie:

w celu wczesnego wykrywania wścieklizny zwierząt organy leśnictwa, ochrony środowiska, gospodarki łowieckiej oraz rezerwatów zobowiązane są do systematycznego kontrolowania obszarów zamieszkałych przez zwierzęta dzikie. W przypadku wykrycia martwych bądź zabitych zwierząt, które przyżyciowo wykazywały podejrzanę zachowanie (brak reakcji lękowych, nieprovokowane ataki na ludzi lub zwierzęta), organy te mają obowiązek poinformować o tym pracowników państwowej służby medycyny weterynaryjnej oraz przesłać materiał do laboratorium weterynaryjnego przeprowadzającego badania w kierunku wścieklizny.

Ponadto, właściciele zwierząt, zarządcy gospodarstw rolnych, niezależnie od typu własności oraz specjaliści medycyny weterynaryjnej, zobligowani są bezzwłocznie przekazywać do specjalisty weterynaryjnego, który obsługuje gospodarstwo rolne i osadę, informację o każdym przypadku pogryzienia zwierząt domowych przez dzikie zwierzęta mięsożerne, bezdomne bądź dziedziczące psy lub koty, oraz o podejrzeniu wścieklizny zwierząt.

4.4.2. Zwierzęta i populacja zwierząt objęte programem

Programem jest objęta populacja lisów wolno żyjących na terytorium buforowej strefy szczepień przeciwko wściekliznie na Ukrainie.

Metoda obliczania populacji: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji lisów wolno żyjących			
	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
Obwód wołyński	4411	3192	Brak danych	Brak danych
Obwód lwowski	2397	1864	Brak danych	Brak danych
Obwód zakarpacki	4815	5156	Brak danych	Brak danych
Razem	11623	10212	Brak danych	Brak danych

4.4.3. Identyfikacja zwierząt i rejestracja gospodarstw

Nie dotyczy

4.4.4. Kwalifikacja zwierząt i stad

Nie dotyczy

4.4.5. Zasady przemieszczania zwierząt

Nie dotyczy

4.4.6. Zastosowane badania i plany pobierania próbek

Badania i analizy używane do diagnostyki wścieklizny i nadzoru nad programem zwalczania wścieklizny w strefie buforowej szczepień na Ukrainie:

1) badanie serologiczne: test seroneutralizacji (RFFIT – rapid fluorescent focus inhibition test) zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13. B.2.b);

2) badania wirusologiczne i immunochemiczne: immunofluorescencja odcisków mózgowych (FAT - fluorescent antibody test) zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13 B.1.c.i) – test w kierunku wścieklizny;

3) inne badania: szlify kostne lub zębów – test na obecność markera (TC);

Badania monitoringowe lisów wolno żyjących wykonywane w celu określenia efektywności uodpornienia oraz podjęcia szczepionki w strefie buforowej na Ukrainie obejmują przeprowadzenie następujących badań:

a) test seroneutralizacji (RFFIT) w celu określenia poziomu uodpornienia lisów wolno żyjących, a tym samym efektywności szczepień doustnych;

b) badanie na obecność markera (TC) w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące.

Ponadto, badaniu w kierunku wścieklizny przy zastosowaniu immunofluorescencji odcisków mózgowych (FAT) podlega tkanka mózgowa zwierząt podejrzanych o wściekliznę, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę na obszarze strefy buforowej szczepień.

Badania monitoringowe (RFFIT, TC) wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie – strefa buforowa szczepień na Ukrainie

Region	Powierzchnia	Powierzchnia regionu,	Liczba lisów, które powinny
--------	--------------	-----------------------	-----------------------------

	objęta programem szczepień – km ²	z której lisy powinny zostać odstrzelone i dostarczone do badań monitoringowych – km ²	zostać odstrzelone w ramach programu monitoringu, w ciągu 2013 roku – 4 lisów/100 km ²
Strefa buforowa szczepień na Ukrainie	26 400	26 400	1 056
RAZEM	26 400	26 400	1 056

Choroba: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań
Strefa buforowa szczepień na Ukrainie	test seroneutralizacji (RFFIT)	lisy wolno żyjące	surowica	kontrola szczepień, monitoring akcji	1 056
Strefa buforowa szczepień na Ukrainie	test na obecność markera (TC)	lisy wolno żyjące	kość/ząb	kontrola szczepień, monitoring akcji	1 056
RAZEM					2 112

4.4.7. Zastosowane szczepionki i programy szczepień

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie:

- Rodzaj szczepionki: Doustna szczepionka przeciw wściekliznie lisów wolno żyjących, dopuszczona do obrotu zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami na Ukrainie.
- Przynęty ze szczepionką są przechowywane oraz używane zgodnie z instrukcjami producenta.
- Dystrybucja przynęt odbywa się w czasie, kiedy warunki pogodowe są odpowiednie zgodnie z instrukcjami producenta.
- Liczba wykładanych dawek szczepionki wynosi 25 dawek na każdy 1 km² obszaru objętego szczepieniem. Ze szczepień wyłączone są powierzchnie pokryte wodami.
- Szczepionka jest dystrybuowana dwa razy w ciągu roku kalendarzowego za pomocą samolotów lub helikopterów, a tam, gdzie jest to niemożliwe, wykładana ręcznie. Odległość pomiędzy liniami przelotu wynosi nie więcej niż 1 km. Szczepionka jest dystrybuowana równomiernie na terenie objętym szczepieniem. Samoloty i helikoptery są wyposażone w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie czy powyższe środki transportu lotniczego poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowania, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki.
- Bezpośrednio przed dystrybucją każda seria szczepionki podlega badaniu w kierunku określenia miana wirusa szczepionkowego, a wyniki badania są udokumentowane.
- Terminy akcji szczepień są skoordynowane z akcjami szczepień wykonywanymi na terenach Rzeczypospolitej Polskiej graniczących z Ukrainą, czyli w województwach: lubelskim i podkarpackim.

4.4.8. Informacje i ocena dotycząca środków bezpieczeństwa biologicznego (zarządzanie i infrastruktura) obowiązujących w zaangażowanych gospodarstwach

Nie dotyczy.

4.4.9 Środki w przypadku wyniku dodatniego

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie na Ukrainie:

- Instrukcja Ministra Rolnictwa i Żywności Ukrainy Nr 5 z dnia 15 marca 1994 r. w sprawie środków dotyczących kontroli wściekliczny zwierząt.
- Stwierdzenie wyniku dodatniego w badaniu laboratoryjnym jest niezwłocznie raportowane do instytucji lub specjalisty medycyny weterynaryjnej, który przesłał materiał, a także do kierownika medycyny weterynaryjnej w regionie (mieście).
- Kierownik medycyny weterynaryjnej w regionie, mieście, dzielnicy miasta niezwłocznie raportuje do regionalnej administracji państwowej medycyny weterynaryjnej o przypadkach wystąpienia wściekliczny oraz środkach podjętych w celu zwalczania choroby, a także informuje rejonową (miejską) stację sanitarno-epidemiologiczną lub oddział sanitarno-epidemiologiczny lokalnego szpitala.
- Kierownik medycyny weterynaryjnej w regionie, mieście, dzielnicy miasta z udziałem przedstawicieli stacji sanitarno-epidemiologicznej, organów leśnictwa oraz innych działów organizuje dochodzenie epizootyczne oraz przygotowuje kompleksowy plan środków zmierzających do zwalczania wściekliczny w miejscu jej wystąpienia oraz przedstawia go do rozpatrzenia i zatwierdzenia przez Państwową Nadzwyczajną Komisję Przeciwpizootyczną działającą przy lokalnej administracji. Obszar osady lub jej część wraz z przyległymi terenami, pastwiskami, lasem lub polami, oraz innymi miejscami gdzie stwierdza się wścieklicznę, na wniosek kierownika medycyny weterynaryjnej regionu, miasta, dzielnicy miasta oraz decyzją lokalnych organów samorządowych, ogłoszony zostaje jako obszar występowania tej

choroby oraz wprowadzone zostają ograniczenia związane z kwarantanną. Granice tego obszaru oraz strefa zagrożona są ściśle określone w decyzji, biorąc pod uwagę czynnik zakaźny i lokalne warunki. Jako ognisko choroby rozumiane jest nie tylko miejsce wykrytego źródła czynnika zakaźnego (zwierzęta chore), lecz także otaczające tereny pozwalające na migracje dzikich zwierząt. W ognisku choroby zwierzęta są szczepione przeciwko wściekliznie. Zwierzęta chore i podejrzane o chorobę są wyszukiwane, a następnie zabijane. Zwłoki zabitych i padłych zwierząt, wraz ze skórą, zostają spalone.

- Prowadzenie wystaw, rozmnażania psów, wywóz psów, kotów oraz dzikich zwierząt na lub z obszaru występowania choroby są zabronione. Na terenach łowieckich na tym obszarze oraz w strefie zagrożonej przeprowadzanie komercyjnego oraz licencjonowanego odstrzału dzikich zwierząt, ich chwywanie oraz wywóz są zabronione.
- W przypadku wykrycia wścieklizny zwierząt dzikich państwowe służby weterynaryjne razem z organami ochrony środowiska, łowiectwa oraz gospodarki leśnej bez względu na okresy łowieckie podejmują środki w celu zmniejszenia liczby lisów i jenotów.
- Dla wczesnego wykrywania oraz izolacji chorych oraz podejrzanych o wściekliznę zwierząt ustanowiony zostaje stały nadzór nad zwierzętami z gospodarstw i stad, gdzie występuje wścieklizna. Podejrzane o chorobę oraz pogryzione zwierzęta podlegają dokładnemu przeglądowi nie mniej niż 2-3 razy dziennie.
- Zwierzęta podejrzane o zakażenie wirusem wścieklizny szczepione są przeciwko wściekliznie oraz pozostają pod nadzorem przez 60 dni. Zabronione jest leczenie lub szczepienie przeciwko wściekliznie zwierząt chorych oraz podejrzanych o chorobę. Zwierzęta gospodarskie i futerkowe podejrzane o wściekliznę, bez żadnych objawów klinicznych mogą podlegać ubojowi niezależnie od terminów szczepień przeciw wściekliznie, a ich produkty użyciu na ogólnych warunkach.

- Mleko od klinicznie zdrowych zwierząt z gospodarstw rolnych oraz stad, gdzie występuje wścieklizna bez względu na przeprowadzone szczepienia może być wykorzystane do spożycia przez ludzi lub jako pasza dla zwierząt po pasteryzacji w temperaturze 80-85 °C przez 30 minut lub gotowaniu przez 5 minut.
- Surowy materiał pochodzenia zwierzęcego uzyskany z klinicznie zdrowych zwierząt z grup, gdzie wystąpiła wścieklizna, wywożony jest z gospodarstwa w pojemniku ze szczelnego materiału tylko do określonych zakładów z oznaczeniem w świadectwie weterynaryjnym, że są przedmiotem dezynfekcji zgodnie z instrukcją dezynfekcyjną dotyczącą surowego materiału pochodzenia zwierzęcego.
- Miejsca, gdzie przebywały chore i podejrzane o chorobę zwierzęta, sprzęt, przedmioty i narzędzia, które były używane bezpośrednio przy wykonywaniu czynności związanych z utrzymywaniem zwierząt, oraz ubrania ochronne i obuwie osób wykonujących czynności związane z utrzymywaniem zwierząt oraz inne przedmioty zabrudzone śliną oraz wydzielinami chorych zwierząt są przedmiotem dezynfekcji zgodnie z obowiązującą na Ukrainie państwową Instrukcją w sprawie przeprowadzania weterynaryjnej dezynfekcji obiektów hodowli żywego inwentarza.
- Prowadzone są razem z władzami zajmującymi się zdrowiem szerokie działania wśród ludności (rozmowy, wykłady, wystąpienia w prasie, radiu i telewizji) mające na celu rozpowszechnianie informacji o zagrożeniu wścieklizną dla ludzi i zwierząt, oraz kontroli wścieklizny i środkach profilaktycznych.
- Ograniczenia dotyczące kwarantanny w odniesieniu do wścieklizny zostają zniesione decyzją Państwowej Nadzwyczajnej Komisji Przeciwpizootycznej działającej przy lokalnej administracji na wniosek kierownika medycyny weterynaryjnej regionu (miasta) 2 miesiące od dnia ostatniego przypadku wścieklizny, pod warunkiem implementacji wszystkich przewidzianych przez kompleksowy plan środków zmierzających do zwalczania wścieklizny oraz przez aktualną Instrukcję w sprawie środków dotyczących kontroli wścieklizny zwierząt.

4.4.10. System odszkodowań dla właścicieli zwierząt poddanych ubojowi i zabitych

Nie dotyczy.

4.4.11. Kontrola wdrażania programu i sprawozdawczość

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie:

Państwowa Służba Weterynaryjna i Fitosanitarna Ukrainy odpowiedzialna jest za przekazanie Głównemu Lekarzowi Weterynarii Rzeczypospolitej Polskiej stosownych informacji i dokumentów zgodnie z umową zawartą między odpowiednimi instytucjami rządowymi Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy, w celu oceny realizacji programu przez Komisję Europejską.

5. Korzyści programu

Celem programu jest spadek liczby przypadków wścieklizny u zwierząt dzikich oraz ochrona terytorium Unii Europejskiej przed przenoszeniem wirusa wścieklizny z terytorium Ukrainy na terytorium Unii Europejskiej.

6. Dane epidemiologiczne dotyczące rozwoju choroby w ciągu ostatnich pięciu lat

6.1. Rozwój choroby:

6.1.1. Dane dotyczące stad

Nie dotyczy.

6.1.2. Dane dotyczące zwierząt

Nie dotyczy.

6.2. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych

6.2.1. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych

Brak danych.

6.3. Dane dotyczące zakażenia

Rok: 2007 -> Brak danych

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Obwód wołyński	-	11
Obwód lwowski	-	6
Obwód zakarpacki	-	4
Razem	-	21

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Obwód wołyński	-	15
Obwód lwowski	-	4
Obwód zakarpacki	-	10
Razem	-	29

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Obwód wołyński	-	11
Obwód lwowski	-	9
Obwód zakarpacki	-	2
Razem	-	22

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe

Region	Liczba zakażonych stad	Liczba zakażonych zwierząt
Obwód wołyński	-	12
Obwód lwowski	-	12
Obwód zakarpacki	-	4
Razem	-	28

Lata: 2010-2011 -> Brak danych

6.4. Dane dotyczące statusu stad pod koniec każdego roku

Nie dotyczy.

6.5. Dane dotyczące programów szczepień lub leczenia

Rok: 2007

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	-	-	-	-	-	0	-	-
Razem	-	-	-	-	-	0	-	-

Rok: 2008

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych

Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	-	-	-	-	-	0	-	-
Razem	-	-	-	-	-	0	-	-

Rok: 2009

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepio- nych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepio- nych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawk szczepionki lub zastosowanych dawk leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepio- nych	Liczba młodych zwierząt zaszczepio- nych
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	-	-	-	-	-	0	-	-
Razem	-	-	-	-	-	0	-	-

Rok: 2010

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	-	-	-	-	-	0	-	-
Razem	-	-	-	-	-	0	-	-

Rok: 2011

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku ^(a)	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium strefy buforowej	-	-	-	-	-	0	-	-

szczepień na Ukrainie								
Razem	-	-	-	-	-	0	-	-

Rok: 2012

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita liczba stad	Całkowita liczba zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku ^{a)}	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	-	-	-	-	-	1 320 000	-	-
Razem	-	-	-	-	-	1 320 000	-	-

^{a)} Planowana do wyłożenia liczba dawek szczepionki.

Rok: 2013

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Całkowita	Całkowita	Informacja o programach szczepień lub leczenia
--------	-----------	-----------	--

	liczba stad	liczba zwierząt	Liczba stad objętych programem szczepień lub leczenia	Liczba stad zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Liczba wyłożonych dawek szczepionki lub zastosowanych dawek leku ^{a)}	Liczba dorosłych zwierząt zaszczepionych	Liczba młodych zwierząt zaszczepionych
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	-	-	-	-	-	1 320 000	-	-
Razem	-	-	-	-	-	1 320 000	-	-

^{a)} Planowana do wyłożenia liczba dawek szczepionki.

Opis stosowanych szczepień, działań terapeutycznych lub innych:

Wiosenna i jesienna akcja szczepień w 2013 r. na terytorium Ukrainy obejmie strefę buforową o powierzchni 26 400 km². Planuje się wyłożenie 25 dawek szczepionki/ km². W sumie zostanie rozdyskrebowanych 1 320 000 dawek szczepionki.

6.6. Dane dotyczące dzikiej zwierzyny

6.6.1. Oszacowanie liczebności populacji dzikiej zwierzyny

Rok: 2007 -> Brak danych.

Rok: 2008

Metody szacowania: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących		
	Gatunek: lis wolno żyjący	Gatunek: jenot	Gatunek: wilk
Obwód wołyński	4411	676	13
Obwód lwowski	2397	107	83
Obwód zakarpacki	4815	0	0
Razem	11623	783	96

Rok: 2009

Metody szacowania: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących		
	Gatunek: lis wolno żyjący	Gatunek: jenot	Gatunek: wilk
Obwód wołyński	3192	602	29
Obwód lwowski	1864	105	101
Obwód zakarpacki	5156	0	0

Razem	10212	707	130
-------	-------	-----	-----

Lata: 2010-2011 -> Brak danych.

6.6.2. Monitorowanie dzikiej zwierzyny

Brak danych.

6.6.3. Dane dotyczące szczepień lub leczenia dzikiej zwierzyny

Rok: 2013

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Powierzchnia (km ²)	Program szczepienia lub leczenia		
		Liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana	Liczba akcji	Całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego, która zostanie wyłożona lub podana
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	26 400	1 320 000	2 (wiosenna i jesienna)	1 320 000

Opis zastosowanego programu szczepień, terapeutycznego lub innego

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie:

- Liczba wykładanych dawek szczepionki wynosi 25 dawek szczepionki na każdy 1 km² obszaru objętego szczepieniem. Ze szczepień wyłączone są powierzchnie pokryte wodami.
- Szczepionka jest dystrybuowana dwa razy w ciągu roku kalendarzowego za pomocą samolotów lub helikopterów, a tam, gdzie jest to niemożliwe, wykładana ręcznie. Odległość pomiędzy liniami przelotu wynosi nie więcej niż 1 km. Szczepionka jest dystrybuowana równomiernie na terenie objętym szczepieniem. Samoloty i helikoptery są wyposażone w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie czy powyższe środki

transportu lotniczego poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki.

- Terminy akcji szczepień są skoordynowane z akcjami szczepień wykonywanymi na terenach Rzeczypospolitej Polskiej graniczących z Ukrainą, czyli w województwach: lubelskim i podkarpackim.

7. Założenia programu

7.1. Założenia związane z badaniami

7.1.1. Założenia w zakresie badań diagnostycznych

Rok: 2013

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	test seroneutralizacji (RFFIT)	lisy wolno żyjące	surowica	kontrola szczepień, monitoring akcji	1 056

Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	test na obecność markera (TC)	lisy wolno żyjące	kość/ ząb	kontrola szczepień, monitoring akcji	1 056
RAZEM					2 112

Ponadto, badaniu w kierunku wścieklizny przy zastosowaniu immunofluorescencji odcisków mózgowych (FAT) podlega tkanka mózgowa zwierząt podejrzanych o wściekliznę, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę na obszarze strefy buforowej szczepień.

7.1.2. Założenia w zakresie badania stad i zwierząt

7.1.2.1. Założenia w zakresie badania stad

Nie dotyczy.

7.1.2.2. Założenia w zakresie badań zwierząt

Nie dotyczy.

7.2. Założenia w zakresie kwalifikacji stad i zwierząt

Nie dotyczy.

7.3. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia

7.3.1. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia

Nie dotyczy.

7.3.2. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia dzikiej zwierzyny

Strefa buforowa szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie:

- Liczba wykładanych dawek szczepionki wynosi 25 dawek szczepionki na każdy 1 km² obszaru objętego szczepieniem. Ze szczepień wyłączone są powierzchnie pokryte wodami.
- Szczepionka jest dystrybuowana dwa razy w ciągu roku kalendarzowego za pomocą samolotów lub helikopterów, a tam, gdzie jest to niemożliwe, wykładana ręcznie. Odległość pomiędzy liniami przelotu wynosi nie więcej niż 1 km. Szczepionka jest dystrybuowana równomiernie na terenie objętym szczepieniem. Samoloty i helikoptery są wyposażone w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie czy powyższe środki transportu lotniczego poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki.
- Terminy akcji szczepień są skoordynowane z akcjami szczepień wykonywanymi na terenach Rzeczypospolitej Polskiej graniczących z Ukrainą, czyli w województwach: lubelskim i podkarpackim.

Rok: 2013

Choroba: Wścieklizna

Gatunek zwierzęcia: Lisy wolno żyjące

Region	Powierzchnia (km ²)	Cele programu szczepienia lub leczenia		
		liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do wyłożenia lub podania w ramach akcji	planowana liczba akcji	całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do wyłożenia lub podania
Terytorium strefy buforowej szczepień na Ukrainie	26 400	660 000	2 (wiosenna i jesienna)	1 320 000
Razem	26 400	660 000	2 (wiosenna i jesienna)	1 320 000

8. Szacunkowa analiza kosztów programu

Koszty realizacji programu dla strefy buforowej szczepień na Ukrainie będą finansowane bezpośrednio przez stronę ukraińską, przy czym strona ukraińska będzie zobowiązana przekazywać stronie polskiej odpowiednie dokumenty zgodnie z umową, która zostanie zawarta między odpowiednimi instytucjami rządowymi Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy, w tym sprawozdania finansowe. Na ich podstawie Rzeczpospolita Polska wystąpi do Unii Europejskiej o zwrot kosztów kwalifikowalnych, a następnie uzyskane w ten sposób środki finansowe przekaże Ukrainie w roku następującym po roku, w którym program został zrealizowany. Koszty kwalifikowalne mają być współfinansowane przez Unię Europejską, przy czym ich rodzaj, stopień współfinansowania, maksymalna kwota całkowita oraz maksymalne kwoty jednostkowe zwrotu zostaną określone w osobnej decyzji Komisji Europejskiej.

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy w hrywnach (UAH)	Kwota całkowita w hrywnach (UAH)	Koszt jednostkowy w euro (EUR) ^{a)}	Kwota całkowita w euro (EUR) ^{a)}	Wniosek o dofinansowanie z funduszy Wspólnoty (tak/nie)
1. Szczepienie w buforowej strefie szczepień na Ukrainie w 2013 r.							
1.1. Zakup szczepionki (z przynętą)		1 320 000	7,225	9 537 000,00	0,69	910 627,33	tak
1.2. Koszty dystrybucji		1 320 000	7,225	9 537 000,00	0,69	910 627,33	tak

RAZEM	19 074 000,00		1 821 254,66	tak
-------	---------------	--	--------------	-----

^{a)} Wyliczenie kosztów według kursu Narodowego Banku Ukrainy 1 EUR = 10,473 UAH z dnia 19 marca 2012 r.

Załączniki do programu zwalczania wścieklizny dla strefy buforowej szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie na Ukrainie

Załącznik nr 1

Przypadki wścieklizny Kraj:

Ukraina (UKR)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

I - IV 2008

Obszar	Przypadki wścieklizny																					
	Zwierzęta domowe									Zwierzęta wolno żyjące												
Region	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	nietoperz
Obwód wołyński	10	5								11												
Obwód lwowski	2	2								6												
Obwód zakarpaci	4	2							1	4				2	1							
Razem	16	9							1	21				2	1							

RAZEM

50

Załącznik nr 2

Przypadki wścieklizny Kraj: **Ukraina (UKR)** Okres sprawozdawczy(kwartał/rok): **I - IV 2009**

Obszar	Przypadki wścieklizny																						
	Zwierzęta domowe									Zwierzęta wolno żyjące													
Region	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdolny pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	nietoperz
Obwód wołyński	4	8								11													
Obwód lwowski	4	4	1							9	1		1		1								
Obwód zakarpcki		2	1			1				2													
Razem	8	14	2			1				22	1		1		1								

Zwierzęta domowe

25

Zwierzęta wolno żyjące

25

RAZEM

50